

Argumenty v prospech digitálneho eura: hlavné ciele a koncepcia

V čase rozsiahleho používania digitálnych a mobilných technológií dochádza aj k zásadným zmenám v oblasti maloobchodných platieb. Vzhľadom na to, že ľudia v čoraz väčšej miere prechádzajú na digitálne platby, je nevyhnutné, aby mali aj naďalej prístup k peniazom centrálnej banky, ktoré sú základom našej meny – eura. Má to zásadný význam aj pre upevnenie strategickú autonómiu eurozóny a efektívnosť platieb.

Zachovanie úlohy verejných peňazí ako menovej kotvy platobného systému

Dnes má verejnosť prístup k peniazom centrálnej banky len v podobe bankoviek. V digitálnom svete by sa preto mohli stať len okrajovým platobným prostriedkom.

Digitálne euro by predstavovalo elektronický platobný prostriedok vydávaný centrálnou bankou, ktorý by bol prístupný každému v celej eurozóne. Bolo by doplnkom hotovosti, nie jej náhradou.

Zachovalo by tak úlohu peňazí centrálnej banky ako stabilizujúceho prvku platobného systému.

Dlhodobé skúsenosti ukazujú, že hybridný model platobného styku sa spoločnosti osvedčil: centrálna banka zabezpečuje menovú bázu, t. j. vklady bánk v centrálnej banke a hotovosť pre občanov, zatiaľ čo súkromný sektor klientom poskytuje platobné riešenia (napr. kreditné karty) na základe peňazí komerčných bánk (napr. vkladov).

Kľúčovým prvkom tohto hybridného modelu je schopnosť občanov kedykoľvek priamo meniť súkromné peniaze (peniaze komerčných bánk) za peniaze verejné (peniaze centrálnej banky) a peniazmi centrálnej banky aj platiť. Táto zaručená možnosť výmeny vytvára a udržiava dôveru v súkromné i verejné peniaze. Zároveň ochraňuje funkciu meny ako jedinej účtovnej jednotky. Verejné peniaze sú tak oporným bodom, ktorý zabezpečuje riadne fungovanie platobného systému a zachováva finančnú stabilitu a dôveru v menu.

Dostupnosť a pohodlnosť verejných peňazí v rámci nákupov v celej eurozóne zvyšuje efektívnosť celého platobného systému. Znižuje riziko netrhového správania, ku ktorému môže dochádzať na trhu s dominantným postavením jedného alebo obmedzeného počtu súkromných poskytovateľov.

Klesajúca miera používania hotovosti...

Tento odolný a efektívny hybridný model platieb je pod tlakom rozsiahleho používania digitálnych platieb.

Eurosystém bude aj naďalej ponúkať bankovky a podporovať ich použiteľnosť dovtedy, kým po nich bude dopyt. Miera využívania hotovosti na uskutočňovanie platieb však stále klesá. Hotovosť sa medzičasom nedá použiť v internetových obchodoch a mnohé kamenné obchody tiež uprednostňujú bezhotovostné platby. Počas pandémie došlo k prudkému nárastu elektronických a bezkontaktných platieb. Ak tento trend bude pokračovať, hotovosť by svoje ústredné postavenie platobného prostriedku nakoniec mohla stratiť.

Široká dostupnosť a akceptácia hotovosti v súčasnosti chráni strategickú autonómiu európskych platieb a menovú suverenitu. V prípade geopolitického napätia alebo sankcií uvalených voči Európe by hotovosť naďalej predstavovala núdzové riešenie. Väčšinu elektronických platobných riešení v súčasnosti naopak prevádzkujú spoločnosti so sídlom mimo Európskej únie.

... a zásadné zmeny spojené s digitalizáciou

Bez verejnej digitálnej meny, ktorá by bola oporným bodom v rámci digitálnych inovácií, nedávne trendy vyvolávajú pochybnosti o tom, čím sú, resp. nie sú digitálne peniaze. Kryptoaktíva napríklad nezabezpečujú rovnakú vymeniteľnosť ako peniaze centrálnej banky, sú neefektívnym platobným prostriedkom (v prípade nekrytých

kryptoaktív) a sú citlivé na hromadné vyberanie prostriedkov (v prípade stablecoinov). Finančný systém to vystavuje nestabilite.

Veľké technologické spoločnosti navyše môžu využiť svoju rozsiahlu klientelu na zavedenie stablecoinov, ktoré by mohli rýchlo expandovať. Mohlo by to prehĺbiť riziko dominantného postavenia neeurópskych riešení a technológií na našom platobnom trhu.

Bez digitálneho eura by vznik iných digitálnych mien centrálnych bánk vo veľkých ekonomikách a ich cezhraničné používanie mohli oslabiť medzinárodnú úlohu eura. Dôvodom je skutočnosť, že digitálne meny centrálnych bánk prinášajú určité výhody, pokiaľ ide o efektívnosť, škálovateľnosť, likviditu a bezpečnosť a dali by sa použiť na cezhraničné platby. Digitálne meny centrálnych bánk tak môžu pridať na príťažlivosť meny a jej použitia ako svetovej platobnej jednotky.

Digitálne euro by bolo verejným statkom a podporovalo by inovácie

Digitálne euro vydávané Eurosystemom by predstavovalo menovú kotvu v digitálnom veku a slúžilo by v prospech verejnosti. Mohlo by podporovať inovácie, zefektívniť platby a prispieť k celkovej ekonomickej efektívnosti Európskej únie. Sprevádzalo by prebiehajúcu digitálnu transformáciu využitím synergií so súkromným sektorom. Tým, že by sprostredkovateľom umožnilo poskytovať inovatívne služby postavené na digitálnom eure, by napríklad uľahčilo rýchlu expanziu platobných riešení do celej eurozóny a menším firmám by umožnilo poskytovať technologicky pokročilejšie služby za konkurenčné ceny.

Na podobe záleží: ako by digitálne euro mohlo fungovať

Digitálne euro môže byť úspešné len vtedy, ak ho budú Európania používať vo svojom každodennom živote. Podoba digitálneho eura je preto nesmierne dôležitá a musí byť pridanou hodnotou k existujúcim riešeniam.

Hoci rozhodnutie o špecifikách konečného návrhu digitálneho eura ešte nejaký čas potrvá, určité potreby sa už kryštalizujú:

- Nevyhnutným predpokladom akceptácie digitálneho eura je jeho prínos pre používateľov. Podľa prieskumu verejnej mienky klienti pripisujú najväčšiu dôležitosť všeobecnej akceptácii, jednoduchému používaniu, nízkym nákladom, rýchlosti, bezpečnosti a ochrane spotrebiteľa, zatiaľ čo obchodníkov zaujímajú nízke náklady, jednoduché používanie a integrácia do existujúcich systémov.
- Ochrana súkromia musí byť na najvyššej úrovni a používatelia by mali mať možnosť určiť rozsah informácií, ktoré chcú poskytovať – ale vždy v súlade s platnými právnymi predpismi.
- Široká distribúcia by mala byť prínosom aj pre tú časť obyvateľstva, ktorá doteraz nemala žiadny, alebo len obmedzený prístup k finančným službám a umožniť jej uskutočňovať a prijímať platby a tým zvyšovať mieru finančnej inklúzie.

Existujú však aj riziká spojené s nadmerným používaním digitálneho eura na investičné účely, nad rámec jeho pôvodného účelu platobného prostriedku. Je potrebné zaviesť kontrolné mechanizmy, ktoré zabránia nadmernej migrácii bankových vkladov do centrálnej banky, ktorá by mohla narušiť efektívne úverovanie spotrebiteľov a podnikov alebo destabilizovať bankový systém v čase finančného napätia. Hoci akceptácia digitálneho eura zrejme príde postupne, takéto kontrolné mechanizmy by mali byť zavedené od samého začiatku.

Verejný sektor a najmä centrálna banka nesú zodpovednosť za zachovanie integrity peňažného a platobného systému v záujme občanov. Správne koncipované a zavedené digitálne euro by mohlo zohrať rozhodnú a pozitívnu úlohu v tejto snahe a mohlo by slúžiť ako skutočne verejný statok, ktorý by bol prínosom pre hospodárstvo a spoločnosť ako celok.